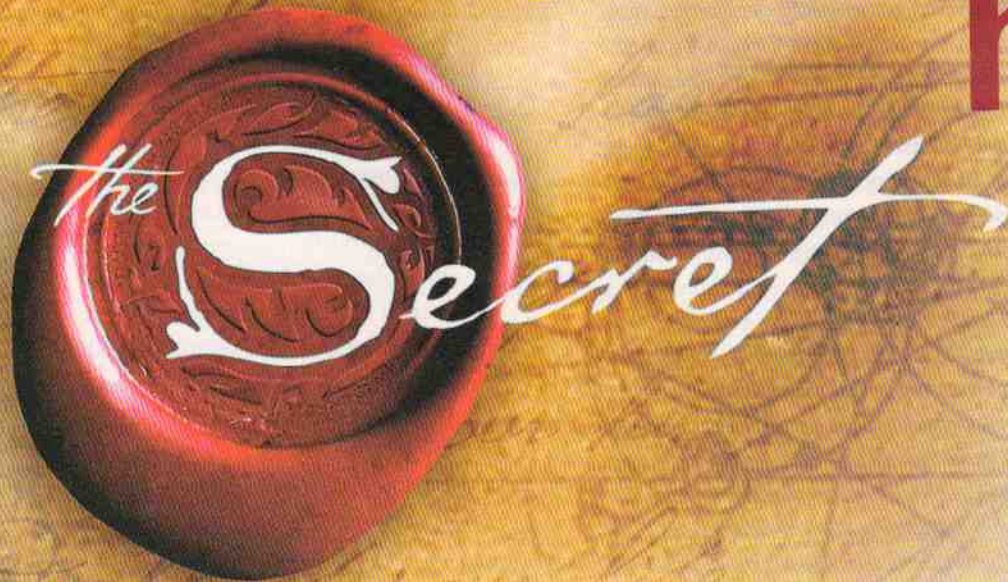

U vraagt, het

We zijn allemaal te gast op een feestje vol geheimen. Dat feestje is het leven zelf. Met *Tell Sell*-achtige marketing trucjes trachten ongure types munt te slaan uit dat levensgeheim. En zonder scrupules spannen zij het christendom voor het karretje van hun valsmunterij. De nieuwe hype *The Secret* is lariekoek van de bovenste plank.

[TEKST] ANTON DE WIT

[>] Iedereen zal het gevoel wel kennen. Je komt op een feestje. Je bent niet helemaal op je gemak, tuurt vergeefs om je heen op zoek naar bekende gezichten. Achter je geboetseerde glimlach gaat eenzaamheid en onzekerheid schuil. Je hoort gesprekken die je maar half begrijpt. En plots besluipst het gevoel je dat je iets gemist hebt, dat deze mensen iets weten wat jij niet weet. Dat al deze mensen een geschiedenis hebben met elkaar, elkaar zonder woorden begrijpen, ja, een geheim delen. Een geheim waarvan jij buitengesloten bent. Meestal duurt dat gevoel maar even. Als je lichaam op kamertemperatuur is gekomen, als het eerste wijntje soldaat is gemaakt, de eerste gesprekken zijn aangeknoopt, word je langzaam deel van het gezelschap en is je angstige gevoel hoogstens een ridicule herinnering. Natuurlijk kent niet iedereen elkaar, natuurlijk is er geen gedeeld geheim, natuurlijk ben je niet in een vijandige omgeving terecht gekomen.

Vreemd feestje

Dat gevoel van eenzame twijfel is evenwel vrij wezenlijk en al te menselijk. Waarom? We zijn, kun je zeggen, allemaal te gast op een vreemd feestje, het feestje dat 'leven' heet. We kwamen alleen binnen en zullen ook alleen weer weg gaan, vroeg of diep in de nacht. We zien vreemde gezichten die ons soms sympathiek en dan weer onsympathiek voorkomen. We kunnen opgaan in het feestgedruis, maar bij tijd en wijle worden we eraan herinnerd dat we alleen zijn, op onszelf aangewezen.

Om die reden zijn wij zo gevoelig voor de notie van 'het geheim'. Geheimen doen een beroep op de existentiële twijfel of alles wel is wat het lijkt. Twijfel laat zich makkelijk voeden, angstig als wij zijn om iets niet te weten wat anderen wél weten, om buitenstaander te zijn. Wie in die toestand van existentiële twijfel blijft hangen, gaat óf spoken zien – bizarre samenzweringen

The Secret is ten diepste nihilistisch

universum draait

vermoeden, structureel groepen of instanties wantrouwen: joden of jezuïeten, Witte Huis, Pentagon, Vaticaan – ófwel zelf houvast zoeken in een geheim. Ik zie, ik zie wat jij niet ziet. En ik richt een Geheim Genootschap op om dat Geheim van de buitenwereld af te schermen. Wil je echt een explosieve cocktail van vertwijfeling brouwen, dan meng je deze twee soorten reacties met elkaar: er is een Geheim en bijbehorend Geheim Genootschap én boze machthebbers zweren samen om Geheim en Genootschap in de kiem te smoren. Zie daar de sleutel tot het succes van Dan Brown en zijn talloze klonen.

Deze hype heeft nu een nieuwe telg: *The Secret*, een film en boek van de Australische televisiemaakster Rhonda Byrne. De ingrediënten zijn beproefd: op het moment dat Byrnes leven een puinhoop was, zo schrijft zij in de inleiding van haar bestseller, werd haar “een glimp vergund van een groot geheim – dat van het leven”. Met behulp van dat ‘geheim’ ontsnapte zij aan haar misère. En dat was nog niet alles: Het Geheim, zo leerde zij na gedegen onderzoek, bleek een verborgen rode draad door de geschiedenis van de mensheid, ja, van het universum zelf. De grootste geesten waren er al van op de hoogte – Plato, Shakespeare, Newton, Beethoven, Einstein, om maar enkele belangrijke bewakers van Het Geheim te noemen. De schrijfster spoorde ook nog levende ‘geheime leraren’ op. En allemaal om Het Geheim nu eindelijk te ontsluiten voor de grote massa. Want: “De leiders uit het verleden die Het Geheim bezaten, wilden de macht voor zichzelf houden en niet delen.”

Wat je wilt

En wat is nou Het Geheim? Heel eenvoudig: alles wat je écht wilt, krijg je ook. Je gedachten vormen je hele leven. Geld, roem, geluk, gezondheid – als je die dingen echt wilt, krijg je ze ook. U vraagt, het universum draait. Niet gekregen wat je wilt? Tja, dan wilde je het klaarblijkelijk niet hard genoeg. Want heus, jouw gedachten zijn de sterkste kracht in het universum. Het boek en de dvd bevatten geheel in stijl tal van getuigenissen van mensen die dankzij Het Geheim een mooie auto, een kapitale villa of een slanke lijn hebben

gekregen.

Dat *The Secret* lariekoek van de bovenste plank is behoeft amper betoog. Het concept staat in een traditie van typisch Angelsaksische *selfhelp*-literatuur, is een ratjetoe van psychologie van de koude grond, vlees- noch-vis spiritualiteit en quasi-wetenschappelijke nonsense, en maakt gebruik van dubieuze marketingtrucjes die vooral doen denken aan *Tell Sell*-reclames. Dit alles gelikt verpakt in een vormgeving vol perkament, sierlijke kalligrafie en wassen zegels om het het air van authenticiteit mee te geven.

Dat mensen zich geld uit de zakken laten kloppen

Niet gekregen wat je wilt? Tja, dan wilde je het klaarblijkelijk niet hard genoeg

door deze zwendel – ook in ons land schijnen tal van op *The Secret* geïnspireerde workshops tjokvol te zitten – zou op zichzelf natuurlijk geen groot punt zijn. De mens wil nu eenmaal bedrogen worden, luidt een veelgehoorde wijsheid, en als ze zich er nu goed bij voelen... ach, láát die onnozele stakkers dan. Baat het niet dan schaadt het niet.

Maar dat is nu juist het probleem: *The Secret* schaadt wél. Want weliswaar zijn onze gedachten niet zo almachtig als mevrouw Byrne en haar kliek willen doen geloven, en is het universum geen snoepwinkel die wij naar believen leeg kunnen graaien, maar toch schuilt er een waarheid in *The Secret*: uiteraard hebben gedachten tot op zekere hoogte vormende kracht. Hoe wij denken is van invloed op ons leven, op onze omgeving, onze naasten, enzovoort. Dat lijkt me geen eeuwenoud ‘Geheim’, maar een kwestie van eenvoudig boerenverstand. Dus natuurlijk zijn ‘goede gedachten’ belangrijk, zoals het boek ook stelt.

Maar als dat zo is, komt het er ook op aan hoe je ‘goed’ en ‘kwaad’ definieert. En dat laat *The Secret* in z’n geheel na. ‘Goed’, dat is op de eerste en enige plaats *goed voor mijzelf*. Het is een functioneel goed, zelf-zuchtige winst op korte termijn. Het wereldbeeld dat hier achter schuilt is een materialisme van de platste,

Rhonda Byrne: "Alles wat je écht wilt, krijg je ook."

meest egocentrische soort. Het Geheim wordt omschreven als een natuurwet, onpartijdig en onverschillig. Het maakt niet uit wát je vraagt. Voor moraal is dus geen enkele plaats, zorg voor anderen is van ondergeschikt belang, aan de consequenties van jouw geluk voor andere mensen of de leefomgeving worden geen woorden vuil gemaakt. Ondanks het feit dat er veel *feel-good*-retoriek gebruikt wordt die *The Secret* een positivistisch tintje moet geven, is Het Geheim dus ten diepste nihilistisch: er bestaat in deze 'geheime leer' geen moraal, geen liefde, geen hoger goed, geen genade, geen God.

En het kwalijke is dat dat wel gesuggereerd wordt. Want niet alleen grote namen als Shakespeare en Einstein worden gekaapt als ingewijden in Het Geheim, ook religieuze tradities als het hindoeïsme, jodendom, christendom en islam "hebben het geopenbaard in hun geschriften", stelt Byrne brutaalweg. Met name het

Het wereldbeeld achter *The secret* is een materialisme van de platste en meest egocentrische soort

christendom wordt zonder scrupules voor het karretje van deze geestelijke valsmunterij gespannen. "Het creatieve proces dat in *The Secret* wordt toegepast", zo schrijft zij zonder nadere toelichting, "werd ontleend aan het Nieuwe Testament". Dat bijbels gesanctioneerde creatieve proces is een simpel drie stappenplan: vraag (of liever: geef een bevel), geloof, ontvang. Geef je verlanglijstje door aan de kosmische Sinterklaas, wees ervan overtuigd dat je alles ook krijgt en zie: het hele jaar lang is het 5 december.

Pervertering

Deze zogenaamd nieuwtestamentische zienswijze is natuurlijk een eendimensionale pervertering van wat er in de evangeliën daadwerkelijk gesteld wordt. In de beroemde passage waarin Jezus de vijgenboom laat

verdorren (Mattheüs 21, Marcus 11), zegt Hij inderdaad: "Daarom zeg ik jullie: alles waarom jullie bidden en vragen, geloof dat je het al ontvangen hebt, en je zult het krijgen." En in het evangelie volgens Lucas (hoofdstuk 11) kunnen we lezen: "Daarom zeg ik jullie: vraag en er zal je gegeven worden, zoek en je zult vinden, klop en er zal voor je worden opengedaan."

Er is iets essentieels wat Byrne over het hoofd ziet in deze passages. De geciteerde uitspraak van Jezus in Lucas wordt voorafgegaan door een vergelijking:

"Stel dat je midden in de nacht naar een van je vrienden gaat om te vragen: 'Vriend, leen me drie broden, want een vriend van me is na een lange reis bij mij aangekomen en ik heb niets om hem voor te zetten.' Zou die ander daarbinnen antwoorden: 'Val me niet lastig. (...)?' Welnee, hij staat op en geeft je wat je nodig hebt." De persoon die de drie broden vraagt, doet dat niet voor zichzelf, maar voor *een ander*, de onverwachte gast. Jezus leert zijn leerlingen hier dus te bidden voor de ander – en even daarvoor ook al voor de Ander met hoofdletter, in het Onze Vader, waarin de bede om "ons dagelijks brood" vooraf wordt gegaan door de wens dat "Uw wil geschiede". En als wij Hem vragen onze schuld te vergeven, voegen we daar aan toe: "zoals ook wij aan anderen hun schuld vergeven." De ander, met of zonder hoofdletter, is dus nadrukkelijk aanwezig in het bidden dat Jezus ons leert.

In *The Secret* daarentegen zijn de wensen en noden van die ander pijnlijk afwezig. Het draait enkel om wat ik wil. Dit is de spiritualiteit van het verwende kind dat boos wordt als Sinterklaas niet alles heeft gegeven wat op zijn verlanglijstje stond. Rhonda Byrne en haar legertje tweederangs goeroes voegen daar nog eens smalend aan toe dat het kind het in dat geval niet écht wilde.

Het hele vat

Wie zijn ogen en hart openhoudt op het feestje van het leven zal op vragen stuiten, mysteries, schoonheid en tekortkomingen, succes en teleurstelling, sympathie en onverschilligheid. Als hij een glas wijn vraagt, zal geen gastheer hem dat onthouden – maar men zal hem vreemd aankijken wanneer hij om het hele vat vraagt. Wie zijn ogen en hart openhoudt en zich niet door angst en twijfel in de maling laat nemen, zal ontdekken dat er geen echte geheimen zijn. "Want er is niets geheim dat niet openbaar wordt, en niets verborgen dat niet bekend wordt en aan het licht komt" (Lucas 8,17). Wel zijn er ongere types die zogenaamde geheimen proberen te verkopen tegen woekerprijzen. Laten we het feest gezellig houden en dat gespuis weren of negeren.

[<]

Rhonda Byrne, *The Secret*, Kosmos, 198 blz., € 17,95.
De film *The Secret* van Drew Hariot kwam vorig jaar uit op internet en is nu verkrijgbaar als dvd.